

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความ
ความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

THE NEEDS ASSESSMENT OF THE IMPLEMENTATION OF EARLY
INTERVENTION FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS AT
SPECIAL EDUCATION CENTER IN THE NORTHEAST
UNDER SPECIAL EDUCATION BUREAU

¹กนกวรรณ บุญหนัก, ²ศุภธนภุช ยอดสละ และ ³ธัญเทพ สิทธิเสื่อ

¹Kanokwan Bunnak, ²Suphatanakris Yordsala and ³Thanyathep Sitthisue

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย

Surindra Rajabhat University, Thailand

¹94monaom@gmail.com

Received: February 4, 2025; **Revised:** February 28, 2025; **Accepted:** March 11, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วน

¹ นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

³ อาจารย์ ดร.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เปรียบเทียบมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศ ประเมินผล และการส่งต่อ 2) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 3) ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐาน 4) ด้านการคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 5) ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 6) ด้านการจัดการให้บริการที่เหมาะสม 7) ด้านการประเมินความก้าวหน้า

คำสำคัญ : การดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research aimed to: (1) examine the current situations and the desirable conditions of the implementation of early intervention for children with special needs; (2) examine the needs assessment of the implementation of early intervention for children with special needs in special education centers in the Northeast under the Special Education Bureau. The sample group consisted of 289 administrators and teachers from special education centers in the Northeast under the Special Education Bureau. The research instruments employed for data collection were a questionnaire. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and the priority needs index. The study revealed that: 1.The current implementation of early intervention for children with special needs was generally at a high level, while the overall desirable condition for implementation was at the highest level. 2. the needs assessment of the implementation of early intervention for children with special needs by the need ordering from the highest to the lowest: (1) supervision, evaluation, and referral; (2) general data collection of children with disabilities; (3) assessment of fundamental abilities; (4) screening for types of educational disabilities; (5) development of individualized education plans (IEPs); (6) provision of appropriate services; and (7) progress evaluation.

Keywords : the implementation of early intervention; Need assessment

บทนำ

การจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนโดยมีกฎหมายรองรับเพื่อให้เยาวชนไทยได้รับสิทธิในการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กล่าวถึงในมาตรา 54 ไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาของบุคคลต้องมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน การศึกษาพิเศษ เป็นการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565 มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งคนพิการก็มีสิทธิทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษาไว้ในมาตรา 5 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิต ดังนั้น รัฐจึงต้องจัดการศึกษาให้กับคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษเพื่อเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในความดูแลของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ และโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนการสอนในระดับเตรียมความพร้อม มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการที่มีความสำคัญอย่างมากเพราะมีการระบุความต้องการทั้งทางกายภาพ อารมณ์ สังคม และตามความต้องการจำเป็นตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการเด็กพิการ และเป็นงานหลักของกลุ่มบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ถ้าเด็กพิการไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟู ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ หรือแรกตรวจพบความผิดปกติ และต่อเนื่องแล้วอาจยากต่อการรักษาและอาจทำให้มีลักษณะความพิการมากกว่าเดิม จากการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีปัญหาในการดำเนินงานหลายอย่างสอดคล้องกับการศึกษาของวิศวกรรมศาสตร์ การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ชุมชนที่เข้ามาร่วม

ในกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในแต่ละขั้นตอน ครูยังขาดความเข้าใจในการบูรณาการการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการช่วยเหลือเด็กพิการ ส่งผลทำให้ผลพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้(วัชรภรณ์, 2563) และการศึกษาของเกเตอร์อินท์ พัททิกษ์โคชญากุล การบริหารจัดการระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ ยังขาดระบบการจัดการที่ดีและครอบคลุมทำให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่ได้รับบริการอย่างเต็มที่ (เกเตอร์อินท์, 2562)

จากที่มาและปัญหาของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการในด้านช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการในด้านช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้มีประสิทธิภาพอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร และครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2566 ผู้บริหาร จำนวน 46 คน ครู จำนวน 1,125 คน รวมทั้งหมด 1,171 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร และครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้บริหาร จำนวน 46 คน ครู จำนวน 243 คน รวมทั้งหมด 289 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2558) ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 2) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 3) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 4) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 5) การจัดการให้บริการที่เหมาะสม 6) การประเมินความก้าวหน้า 7) การนิเทศ ประเมินผล และการส่งต่อ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ มีจำนวน 50 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.3 สถิติที่ใช้ในการหาความต้องการจำเป็นใช้ PNI (Priority Needs Index) จากสูตร PNI ของ (นงลักษณ์วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. 2548 : 279)

$$PNI = (I - D) / D$$

I = Importance สภาพที่คาดหวัง

D = Degree of success สภาพปัจจุบัน

โดยหาค่า PNI ทุกข้อคำถาม มาจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

2. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เรียงลำดับความต้องการเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศ ประเมินผล และการส่งต่อ ($PNI_{\text{modified}}=0.152$) 2) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ ($PNI_{\text{modified}}=0.144$) 3) ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐาน ($PNI_{\text{modified}}=0.138$) 4) ด้านการคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา ($PNI_{\text{modified}}=0.130$) 5) ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ($PNI_{\text{modified}}=0.124$) 6) ด้านการจัดการให้บริการที่เหมาะสม ($PNI_{\text{modified}}=0.121$) 7) ด้านการประเมินความก้าวหน้า ($PNI_{\text{modified}}=0.118$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สามารถนำสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้ความสำคัญกับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการตามกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอนและมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) และเตรียมความพร้อมของคณาธิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดระบบการเปลี่ยนผ่านสำหรับคณาธิการ (Transition) ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน การจัดการเรียนร่วม จัดระบบสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้ความสำคัญกับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการตามกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอนและส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กพิการได้รับโอกาสในการเข้ารับการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญลิตา วงศรี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการดำเนินงานตามกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 7 กระบวนการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทิวากร ทองอ่อน (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิมา คำนวนทรัพย์ (2567) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นอีกหนึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ที่มีความสำคัญอย่างมากเพราะมีการระบุความต้องการทั้งทาง

กายภาพอารมณ์ สังคม และตามความต้องการจำเป็นตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ เด็กพิการถ้าไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูตั้งแต่แรกพบความพิการและต่อเนื่องแล้ว อาจยากต่อการรักษา และอาจทำให้มีลักษณะความพิการมากกว่าเดิม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความพิการเพิ่มมากขึ้น ลดภาวะความเสี่ยงความพิการที่อาจแทรกซ้อนได้ การที่จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้นั้น ต้องอาศัยกระบวนการขั้นตอนตามกระบวนการของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) การที่จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้นั้น ต้องอาศัยการขับเคลื่อนจากผู้บริหารลงไปสู่ผู้ปฏิบัติ โดยต้องมีรูปแบบกระบวนการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุรินทร์ สารีคำ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการวัยเรียนตามบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกตอรอนท์ พิทักษ์โคชญากุล (2562) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดศรีสะเกษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ สิงห์แก้ว (2563) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

2. ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการนิเทศ ประเมินผล และการส่งต่อ 2) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 3) ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐาน 4) ด้านการคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 5) ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 6) ด้านการจัดการให้บริการที่เหมาะสม 7) ด้านการประเมินความก้าวหน้า ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารและครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เล็งเห็นว่าการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการนิเทศ ประเมินผล และส่งต่อ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่วางแผน เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน หน่วยบริการ และที่บ้านของเด็กพิการที่รับบริการทางการศึกษาที่บ้านโดยการออกเยี่ยมบ้านเด็กพิการส่งผลให้ผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของการเตรียมความพร้อมให้ เด็กพิการที่จะต้องส่งต่อ เรียนรวมในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือโรงเรียนเฉพาะความพิการได้อย่างถูกต้อง สามารถพัฒนาสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้เด็กพิการที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งจะส่งต่อเรียนรวมได้ รวมถึงการนิเทศ ประเมินยังสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีในการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยทุกกระบวนการดำเนินงานล้วนมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับด้านอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล นอกจากนี้ผลการวิจัยได้สะท้อนถึงสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง พบว่าการดำเนินงานในแต่ละด้านและรายชื่ออยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริง จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการบรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการสอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย บุราณมย์ (2564) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาคีเครือข่ายการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานภาคีเครือข่ายการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมทั้งความต้องการจำเป็นการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานกลุ่มบริหารงานวิชาการด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เกตอรอินท์ พิทักษ์โคชญากุล (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ: ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ
- ทิวากร ทองอ่อน. (2565). การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

- บุญลิตา วงศรี. (2560). *ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- บุรินทร์ สารีคำ. (2560). *การพัฒนาระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการวัยเรียนตามบ้าน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. 134(40 ก), หน้า 1-90.
- วีชรารัตน์ สิงห์แก้ว (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร*. มุกดาหาร:ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร
- ศักดิ์ชัย บุราณมย์ (2564). *รูปแบบการพัฒนาภาคีเครือข่ายการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา: ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). *คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการสำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ*. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ: กรุงเทพฯ.
- _____. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย: กรุงเทพฯ.
- _____. (2558). *คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ: กรุงเทพฯ.
- _____. (2558). *คู่มือหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558*.
- อาทิมา คำนวนทรัพย์ (2567). *การบริหารงานระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. แม่ฮ่องสอน: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน